

MIRA JANKOVIĆ

(1908-1991)

IVO MARDEŠIĆ
Filozofski fakultet u Zadru
Faculty of Philosophy in Zadar

UDK/UDC:929 JANKOVIĆ,M.:820.09
Stručni članak
Professional paper

Primljeno
: 1991-27-12

Received

U svakoj ljudskoj zajednici, među ljudima najrazličitijih vokacija i životnih usmjerenja, pa tako i u redovima sveučilišnih djelatnika - profesora i znanstvenika, postoji širok dijapazon veličine, ponašanja i djelovanja. Mnogi su se od njih, rekao bih većina, istakli ili se ističu za života svojim znanstvenim i nastavnim dostignućima koja im pružaju posebnu satisfakciju, ponose se njima, najčešće s pravom, jer su svojim rezultatima i djelovanjem zadobili pažnju domaće i svjetske javnosti i njihovi uspjesi zacijelo ulaze u anale znanstvenih, kulturnih i civilizacijskih tekovina, pa je njihovo ponašanje na stručnom i znanstvenom polju u najboljim slučajevima u skladu s njihovim rezultatima.

Međutim, ima i ljudi koji se ponašaju u skladu sa svojim drugačijim i različitim karakternim osobinama, stečenom (i naslijeđenom) stavu prema životu i okolini, ljudima i struci, znanosti i nastavnom radu, a to se zacijelo može odnositi, i odnosi se, i na sveučilišne djelatnike od najranijih početaka rada na sveučilištu pa do završetka njihove sveučilišne karijere. Tihi, neupadljivi, skromni u svome radu, u evaluaciji svog vlastitog znanstvenog i uopće intelektualnog rada, gotovo bojažljivi u objavljivanju svojih radova i od suda javne kritike, njihova se djela ponekad u takvim relacijama i prihvaćaju da bi se nakon određena vremena došlo do spoznaje o njihovoj vrijednosti i značenju.

U takvu kategoriju ljudi spadala je i profesorica Mira Janković, osoba izuzetno široke kulture i umjetničkog senzibiliteta, žena koja je na najbolji mogući

način uspijevala povezivati i komparirati, kako u svom nastavnom radu tako i u znanstvenim radovima, sve vrste umjetnosti - literaturu, arhitekturu, slikarstvo, ali iznad svega glazbu i njezine forme u kojima je često nalazila adekvate u književnoj strukturi, a njeno je dugogodišnje i prisno prijateljstvo s velikom glazbenom umjetnicom Melitom Lorković svakako imalo u tome udjela. Poput Welleka i Warrena i njihovim nagovještajem mogućnosti pristupa književnom djelu i s tog aspekta ipak je ukazivala na potreban oprez i na opasnost od pretjerivanja, a kao izvrsni poznavalac njihova djela *Theory of Literature*, znala je u tome otkriti pravu mjeru.

Dr. Mira Janković rođena je 22. lipnja 1908. godine u Zagrebu. Veći dio djetinjstva i mladenaštva provela je u rodnom gradu gdje je završila osnovno i srednje obrazovanje. Kao jedan od onda nevelikog broja đaka koji su u gimnaziji učili i savladali engleski jezik upisuje se na Katedru za engleski jezik na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, te kao jedan od najistaknutijih studenata Katedre i njezinog šefa profesora Josipa Torbarine postaje asistentom nakon diplomiranja. njen boravak u Edinburghu u prvim godinama sveučilišne karijere bio je u izvjesnom smislu odrednica za znanstveni rad koji je uslijedio, kao i za temu njezine doktorske disertacije "Ossian kao poticaj za sakupljanje narodnih pjesama kod Južnih Slavena". To je djelo pokazalo i dokazalo, te dobrim dijelom korigiralo dotad općeprihvaćeno mišljenje da su isključivo pojedinci iz naših krajeva bili inicijatori i zagovornici sakupljanja narodnih pjesama, već da je to bio sveopći trend u mnogim evropskim literaturama kad se rađao romantičarski duh u književnosti krajem 18. i početkom 19. stoljeća i kada su narodne pjesme, prvenstveno škotske, pružale obilje pjesničkog senzibiliteta u toj novoj evropskoj kulturnoj klimi. U vezi s time značajni su i njezini radovi o kulturnim odnosima između Škotske i Hrvatske, njeno otkriće tri prijevoda "Hasanaginice" u Škotskoj, te prikaz geneze zanimanja Adama, tada vodećeg škotskog arhitekta, za Dioklecijanovu palaču u Splitu. Neki od tih radova su u vrijeme izlaženja predstavljali pravo otkriće.

Profesorica Janković spadala je u grupu onih i onakvih znanstvenika i sveučilišnih profesora čiji popis bibliografskih jedinica nije dugačak. Međutim, raznolikost problema kojima se bavila i njen, vrlo često, originalan pristup svrstava je u znanstvenika značajnog formata, te njeni radovi imaju veliko značenje u znanosti o književnosti - i u povijesti literature, i u književnoj teoriji i u književnoj kritici, i ne samo engleskoj. Osim proučavanja književno-kulturnih odnosa između Engleske-Škotske i Hrvatske nezaobilazni su njezini pionirski radovi u nas, s kojima je vrlo brzo reagirala, na pojave u američkoj književnosti i književnoj kritici kao što je tzv. "nova kritika" u Americi, o kojima je osim objavljenih radova držala predavanja u zagrebačkim književnim krugovima. Njena promptna reagiranja na neke suvremene pojave u engleskoj i američkoj književnosti 20. stoljeća doprinijela su

brzom upoznavanju hrvatskog čitateljstva s tim najnovijim pojavama (engleska poetska drama 20. stoljeća, G.B. Shaw 10 godina nakon smrti, John Steibeck kao nobelovac, Joyce Cary). Uz komparativne teme, koje su obrađivane u najboljoj tradiciji zagrebačke anglističke škole i njena predstavnika Josipa Torbarine, Mira Janković je zadužila i naš kroatistički studij svojim radovima o prvim tragovima novele u novijoj hrvatskoj književnosti, studijom o Petru Zoraniću, te prvim tragovima umjetničke proze u nekim našim starijim časopisima. Ovdje svakako trebamo spomenuti i njene stroge ocjene prijevoda Shakespeareovih djela koje su pokazale istančano poznavanje Shakespeareova teksta i izrazitu sposobnost iščitavanja i otkrivanja najistaknutijih finesa koje su oduvijek predstavljale zamku za prevodioca.

Još su vredniji radovi profesorice Mire Janković koji se bave strukturom kao umjetničkim izrazom, "texture through structure" - osobito u njenom kapitalnom članku o Chauceru objavljenom još 1969. godine, kao i u radovima o noveli koji su prethodili njenoj knjizi *Novela u američkoj književnosti* iz 1977. godine. To je djelo po prvi put, pa čak u sveukupnoj kritičko-teorijskoj literaturi u zemlji i svijetu, otkrilo i dokazalo pravu genezu američke novele kao žanra koji je u tom obliku karakteristična za američku književnost, pa stoga ne začuđuje što se odlomci iz te knjige i danas uzimaju i citiraju u svim relevantnim publikacijama. A njeno bavljenje Williamom Faulknerom pribavio joj je poziv iz SAD gdje je održavala predavanja o Faulkneru na University of Mississippi 1967. godine.

Dr. Mira Janković nastupila je kao docent na Filozofskom fakultetu u Zadru 15. travnja 1957. godine, a umirovljena je u zvanju redovnog profesora 1. studenoga 1972. S pravom je smatramo utemeljiteljem Katedre za engleski jezik i književnost (kako se tada zvala) na Filozofskom fakultetu u Zadru. Sve do umirovljenja bila je šef Katedre, oličenje korektnosti i humanosti pa će se, vjerujem, svi njeni bivši studenti, među koje spada i ovdašnji referent, sjećati profesorice Janković u tom svjetlu, kao i njene gotovo majčinske brige za dobrobit Katedre, sada Odsjeka za anglistiku, i svih njenih članova. Svojim je predavanjima pobudila ljubav studenata za englesku i američku literaturu, često od milja nazivana "teta Mira". Otišla je, dakle, nakon 19 godina mirovinskog statusa, u ratnim danima, 5. listopada 1991. godine, kad joj njeni najbliži suradnici i prijatelji nisu mogli do kraja ukazati onu pažnju koju je kao dugogodišnji profesor engleske i američke književnosti i utemeljitelj anglističkih studija zaslužila.

Dugujemo joj veliku zahvalnost i neka joj je vječna slava.